

శ్రీః
శ్రీమతే రామానుజాయ నమః
శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః
శ్రీసీతాలక్ష్మణభరతశత్రుఘ్నహనుమత్సమేత శ్రీరామచంద్ర పరబ్రహ్మణే నమః

శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే అయోధ్యాకాండే

॥ ద్వాత్రింశః సర్గః ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

శ్రీ రంగరామానుజ మహాదేశికన్

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

శ్రీసీతాలక్ష్మణభరతశత్రుఘ్నహనుమత్సమేత శ్రీరామచంద్ర పరబ్రహ్మణే నమః

॥ ద్వాత్రింశః సర్గః ॥

సీతయా సహ శ్రీరామేణ వాసిష్ఠం సుయజ్ఞమాహూయ తస్మై తత్ప్రత్యై
చ మహార్థాభూషణరత్నధనప్రభృతీనాం దానం సలక్ష్మణేన రామేణ
బ్రాహ్మణేభ్యో వటుభ్యో నిజాశ్రితేభ్యః సేవకేభ్యః త్రిజటాఖ్యాయ విప్రాయ
సుహృజ్ఞనేభ్యశ్చ ధనస్య దానం

తతః శాసనమాజ్ఞాయ భ్రాతుః ప్రియకరం హితం |

గత్వా స ప్రవివేశాశు సుయజ్ఞస్య నివేశనం || 2.32.1 ||

తం విప్రమగ్న్యూగారస్థం వందిత్వా లక్ష్మణోఽబ్రవీత్ |

సఖేఽభ్యాగచ్ఛ పశ్య త్వం వేశ్మ దుష్కరకారిణః || 2.32.2 ||

తతః సంధ్యాముపాస్థాయ గత్వా సౌమిత్రిణా సహ |

ఋద్ధం స ప్రావిశల్లభ్యా రమ్యం రామనివేశనం || 2.32.3 ||

తమాగతం వేదవిదం ప్రాంజలిః సీతయా సహ |

సుయజ్ఞమభిచక్రామ రాఘవోఽగ్నిమివార్చితం || 2.32.4 ||

జాతరూపమయైరుత్త్యైరంగదైః కుండలైః శుభైః |

సహేమసూత్రైర్మృణిభిః కేయూరైర్వలయైరపి || 2.32.5 ||

అన్యైశ్చ రత్నైర్బహుభిః కాకుత్స్థః ప్రత్యపూజయత్ |

సుయజ్ఞం స తదోవాచ రామః సీతాప్రచోదితః || 2.32.6 ||

హారం చ హేమసూత్రం చ భార్యాయై సౌమ్య హారయ |
రశనాం చాథ సా సీతా దాతుమిచ్ఛతి తే సఖీ || 2.32.7 ||

అంగదాని చ చిత్రాణి కేయూరాణి శుభాని చ |
ప్రయచ్ఛతి సఖీ తుభ్యం భార్యాయై గచ్ఛతీ వనం || 2.32.8 ||

పర్యంకమగ్ర్యాస్తరణం నానారత్నవిభూషితం |
తమపీచ్ఛతి వైదేహీ ప్రతిష్ఠాపయితుం త్వయి || 2.32.9 ||

నాగః శత్రుంజయో నామ మాతులోఽయం దదౌ మమ |
తం తే నిష్కసహస్రేణ దదామి ద్విజపుంగవ || 2.32.10 ||

ఇత్యుక్తః స తు రామేణ సుయజ్ఞః ప్రతిగృహ్య తత్ |
రామలక్ష్మణసీతానాం ప్రయుయోజాశిషః శివాః || 2.32.11 ||

అథ భ్రాతరమవ్యగ్రం ప్రియం రామః ప్రియంవదం |
సౌమిత్రిం తమువాచేదం బ్రహ్మేవ త్రిదశేశ్వరం || 2.32.12 ||

అగస్త్యం కౌశికం చైవ తామృభౌ బ్రాహ్మణోత్తమౌ |
అర్చయాహూయ సౌమిత్రే రత్నైః సస్యమివాంబుభిః || 2.32.13 ||

తర్పయస్వ మహాబాహో గోసహస్రేణ రాఘవ |
సువర్ణరజతైశ్చైవ మణిభిశ్చ మహాధనైః || 2.32.14 ||

కౌసల్యాం చ య ఆశీభిర్భక్తః పర్యుపతిష్ఠతి |
ఆచార్యస్తైత్తిరీయాణామభిరూపశ్చ వేదవిత్ || 2.32.15 ||

తస్య యానం చ దాసీశ్చ సౌమిత్రే సంప్రదాపయ |
కౌశేయాని చ వస్త్రాణి యావత్ తుష్యతి స ద్విజః || 2.32.16 ||

సూతశ్చిత్రరథశ్చార్యః సచివః సుచిరోషితః |
తోషయైవం మహద్దైశ్చ రత్నైర్వస్త్రైర్ధనైస్తథా || 2.32.17 ||

పశుకాభిశ్చ సర్వాభిర్గవాం దశశతేన చ |
యే చేమే కఠకాలాపా బహవో దండమాణవాః || 2.32.18 ||

నిత్యస్వాధ్యాయశీలత్వాన్నాన్యత్ కుర్వంతి కించన |
అలసాః స్వాదుకామాశ్చ మహతాం చాపి సమ్మతాః || 2.32.19 ||

తేషామశీతియానాని రత్నపూర్ణాని దాపయ |
శాలివాహసహస్రం చ ద్వే శతే భద్రకాంస్తథా || 2.32.20 ||

వ్యంజనార్థం చ సౌమిత్రే గోసహస్రముపాకురు |
మేఖలీనాం మహాసంఘః కౌసల్యాం సముపస్థితః |
తేషాం సహస్రం సౌమిత్రే ప్రత్యేకం సంప్రదాపయ || 2.32.21 ||

అంబా యథా నో నందేచ్ఛ కౌసల్యా మమ దక్షిణాం |
తథా ద్విజాతీంస్తాన్ సర్వాన్ లక్ష్మణార్చయ సర్వశః || 2.32.22 ||

తతః పురుషశార్దూలస్తద్ ధనం లక్ష్మణః స్వయం |
యథోక్తం బ్రాహ్మణేంద్రాణామదదాద్ ధనదో యథా || 2.32.23 ||

అథాబ్రవీద్ బాష్పగలాంస్తిష్ఠతశ్చోపజీవినః |
స ప్రదాయ బహుద్రవ్యమేకైకస్యోపజీవనం || 2.32.24 ||

లక్ష్మణస్య చ యద్ వేశ్మ గృహం చ యదిదం మమ |
అశూన్యం కార్యమేకైకం యావదాగమనం మమ || 2.32.25 ||

ఇత్యుక్త్వా దుఃఖితం సర్వం జనం తముపజీవినం |
ఉవాచేదం ధనాధ్యక్షం ధనమానీయతాం మమ || 2.32.26 ||

తతోఽస్య ధనమాజప్రతుః సర్వ ఏవోపజీవినః |
స రాశిః సుమహాంస్తత్ర దర్శనీయో హ్యదృశ్యత || 2.32.27 ||

తతః స పురుషవ్యాఘ్రస్తద్ ధనం సహలక్ష్మణః |
ద్విజేభ్యో బాలవృద్ధేభ్యః కృపణేభ్యో హ్యదాపయత్ || 2.32.28 ||

తత్రాసీత్ పింగలో గార్గ్యస్త్రిజటో నామ వై ద్విజః |
క్షతవృత్తిర్వనే నిత్యం ఫాలకుద్దాలలాంగలీ || 2.32.29 ||

తం వృద్ధం తరుణీ భార్యా బాలానాదాయ దారకాన్ |
అబ్రవీద్ బ్రాహ్మణం వాక్యం స్త్రీణాం భర్తా హి దేవతా || 2.32.30 ||

అపాస్య ఫాలం కుద్దాలం కురుష్వ వచనం మమ |
రామం దర్శయ ధర్మజ్ఞం యది కించిదవాప్స్యసి || 2.32.31 ||

స భార్యాయా వచః శ్రుత్వా శాటీమాచ్ఛాద్య దుశ్చదాం |
స ప్రాతిష్ఠత పంథానం యత్ర రామనివేశనం || 2.32.32 ||

భృగ్వంగిరఃసమం దీప్త్యా త్రిజటం జనసంసది |
ఆపంచమాయాః కక్షాయా నైతం కశ్చిదవారయత్ || 2.32.33 ||

స రామమాసాద్య తదా త్రిజటో వాక్యమబ్రవీత్ |
నిర్ధనో బహుపుత్రోఽస్మి రాజపుత్ర మహాబల || 2.32.34 ||

క్షతవృత్తిర్వనే నిత్యం ప్రత్యవేక్షస్వ మామితి |
తమువాచ తతో రామః పరిహాససమన్వితం || 2.32.35 ||

గవాం సహస్రమవ్యేకం న చ విశ్రాణితం మయా |
పరిక్షిపసి దండేన యావత్తావదవాప్స్యసి || 2.32.36 ||

స శాటీం పరితః కట్యాం సంభ్రాంతః పరివేష్ట్య తాం |
ఆవిధ్య దండం చిక్షేప సర్వప్రాణేన వేగతః || 2.32.37 ||

స తీర్త్వా సరయూపారం దండస్తస్య కరాచ్ఛ్చ్యుతః |
గోవ్రజే బహుసాహస్రే పపాతోక్షణసన్నిధౌ || 2.32.38 ||

తం పరిష్వజ్య ధర్మాత్మా ఆ తస్మాత్ సరయూతటాత్ |
ఆనయామాస తా గావస్త్రీజటస్యాశ్రమం ప్రతి || 2.32.39 ||

ఉవాచ చ తదా రామస్తం గార్గ్యమభిసాంత్యయన్ |
మన్యుర్న ఖలు కర్తవ్యః పరిహాసో హ్యాయం మమ || 2.32.40 ||

ఇదం హి తేజస్తవ యద్ దురత్యయం
తదేవ జిజ్ఞాసితుమిచ్ఛతా మయా |
ఇమం భవానర్థమధిప్రచోదితో
వృణీష్వ కిం చేదపరం వ్యవస్యసి || 2.32.41 ||

బ్రవీమి సత్యేన న తే స్మ యంత్రణాం
ధనం హి యద్యన్మమ విప్రకారణాత్ |
భవత్సు సమ్యక్ప్రతిపాదనేన తన్ -
మయార్జితం చైవ యశస్కరం భవేత్ || 2.32.42 ||

తతః సభార్యస్త్రిజటో మహాముని -
ర్గవామనీకం ప్రతిగృహ్య మోదితః |
యశోబలప్రీతిసుఖోపబృంహిణీ -
స్తదాశిషః ప్రత్యవదన్మహాత్మనః || 2.32.43 ||

స చాపి రామః ప్రతిపూర్ణపౌరుషో
మహాధనం ధర్మబలైరుపార్జితం |
నియోజయామాస సుహృజ్జనే చిరాద్
యథార్హస్మానవచః ప్రచోదితః || 2.32.44 ||

ద్విజః సుహృద్ భృత్యజనోఽథవా తదా
దరిద్రభిక్షాచరణశ్చ యో భవేత్ |
న తత్ర కశ్చిన్న బభూవ తర్పితో
యథార్హస్మాననదానసంభ్రమైః || 2.32.45 ||

॥ ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే
అయోధ్యాకాండే ద్వాత్రింశః సర్గః ॥